

Endags-kurs grundläggande nivå

Målsättningar:

Efter genomgången kurs bör man kunna:

1. Beskriva och känna igen ett skyddsvärt träd som är av betydelse på grund av sina biologiska eller kulturhistoriska värden
2. Förklara varför träd kan bli så gamla
3. Beskriva hur och var rötter växer och varför de är viktiga
4. Genomföra en enkel inventering av skyddsvärda träd i fält
5. Bedöma var skötselinsatser är relevanta för skyddsvärda träd eller omgivande miljö
6. Bedöma om en trädpopulation har en struktur som är hållbar (på en lokal eller i ett avgränsat geografiskt område)

Kursens längd:

9.30-16.30 med två fikapausar på 20-30 min och 1 timmes lunchpaus (kan justeras för att passa kursledare eller deltagare men en kurslängd på minst 7 timmar behövs).

Session 1: Introduktion och presentation

Målsättningar:

1. Att introducera kursen
2. Att "bryta isen", att få kursdeltagare och kursledare att slappna av och fokusera på lärandet, att låta kursdeltagarna lära känna varandra litegrann.

(Notera att vi förutsätter att kursledningen redan vet lite om deltagarna utifrån deras anmälningar till kursen).

Metoder:

Arbeta parvis

Tid	Innehåll	Vem?
9.30	Kursen startar, kursledarna presenterar sig själva och kursens upplägg (ev. Översättare etc), dagens kursschema	Kursledaren
9.40	Frågor rörande bekvämlighet och säkerhet, nödutgångar, toaletter etc.	Kursledaren
9.45	Presentation för att "bryta isen". Be deltagarna att formera sig parvis (en grupp med tre om antalet deltagare är udda) och sedan lära känna varandra: namn, arbetsplats, arbetsuppgifter, förväntningar på kursen. Meningen är att varje deltagare sedan presenterar sin parkamrat.	Deltagarna arbetar parvis
9.55 – 10.15	Går runt i rummet och be varje deltagare att kortfattat presentera sin parkamrat. Skriv ner huvudsakliga förväntningar whiteboardtavla/blädderblock eller liknande. Spara detta och återkoppla vid slutet av kursen.	Hela gruppen/kursledaren

Session 2: Definiera ett skyddsvärt träd

Målsättningar:

Efter genomgången session ska deltagarna kunna:

1. Lista karaktärer typiska för ett skyddsvärt träd
2. Definiera ett skyddsvärt träd
3. Förklara varför bedömning av ålder och storlek inte är tillförlitliga metoder för att karakterisera ett skyddsvärt träd.

Metoder:

Diskussion i hela gruppen

Gruppövning

Tid	Innehåll	Vem?
10.15 2 min	Introduktion till denna session innehåller: Vad är skyddsvärda träd? Hur känner an igen dem? Diskuteraförhållandet mellan ålder, storlek och kondition	Kursledaren
10.17 5 min	Övning 1: Kursledaren visar ett antal bilder på gamla träd. Det råder inget tvivel om att dessa träd är gamla. Fråga deltagarna vilka karaktärer som indikerar detta? Kort återkoppling: frågor/problem?	Deltagarna anger karaktärer och kursledaren skriver på tavlan/blädderblocket Kursledaren
10.22 8 min	Visa illustrationer på åldrandeprocessen på duk. Beskriv hur träd åldras, krona, stam & rötter. Gör "träd-yoga" övning.	Kursledaren
10.30 10 min	Bildspel som introduktion till biologisk mångfald och gamla träd. Inkluderar vedlevande insekter, livscykel-faser samt förekomst av mycket specifika nischer. Inkluderar också något om svamp och nedbrytningsprocesser.	Kursledaren
10.40 15 min max	Övning 2: Träd på pappersark – markera upp alla förekommande habitat. Dela upp deltagarna i grupper om tre. Låt grupperna sätta upp siffror på olika habitat. Ge en chokladkaka till den gruppen som identifierat flest habitat! Låt grupperna ge återkoppling med exempel på olika habitat.	Gruppövning
10.55 5 min	Ge exempel på vedlevande insekter, olika stadier i deras livscykler och specifika nischer. Redogör för att samma typ av habitat kan ha olika kvalitet ex. soligt/skuggigt. Om tid finns eller om någon grupp har mer erfarenhet kan grupperna lägga till andra exempel på arter till habitaterna i övning 2.	
11.00 10 min	Kulturhistoriska och estetiska värden kopplade till skyddsvärda träd.	
11.10 - 11.15	Summera alla värden och försök knyta ihop dessa till en definition. Detta kan illustrera svårigheterna – exempel. Gör slutligen en kort sammanfattning om vad som gått igenom så här långt.	Kursledaren
11.15 - 11.40	Fikapaus (Gör klart att alla ska vara redo för fältbesök när fikapausen är slut).	

Session 3. Fältbesök – egenskaper hos skyddsvärda träd

Målsättningar:

Efter genomgången session ska kursdeltagarna kunna:

1. Identifiera minst 5 egenskaper hos skyddsvärda träd i fält och kunna redogöra för varför dessa är viktiga för biologisk mångfald.
2. Genomföra en enkel inventering av ett skyddsvärt träd.

Metoder:

1. Fältbesök där vi tittar på skyddsvärda träd och har strukturerade diskussioner om de egenskaper hos de skyddsvärda träd som kan ses i fält.
2. Fylla i en enkel fältblankett.

Tid	Innehåll	Vem?
	Introduktion till sessionen Identifiera egenskaper hos skyddsvärda träd och granska träden med kritiska ögon	Kursledaren
11.45-12.15	Gruppen besöker specifika träd som har identifierats under tidigare rekognosering och som kan illustrera olika specifika egenskaper.	Kursledaren leder gruppen i samlad tropp. Gå till ett eller två träd och peka på trädets potentiella biodiversitetsvärden och varför de olika habitaterna är viktiga för biologisk mångfald. Nämn skötselåtgärder som rör förekomst av död ved.
12.15-13.00	Övning 3: Gruppövning. Varje grupp tar en fältblankett och fyller i den för ett enskilt träd (dessa har valts ut i förväg av kursledaren och bör inte vara fler än 5 stycken). Därefter går hela gruppen runt till vart och ett av de inventerade träden och beskriver vad man har hittat och trädets värde för biologisk mångfald. Diskutera skötsel av dödvvedsmiljöer och dela ut material.	Övning i mindre grupper där kursledaren går runt och hjälper till där behov finns.
13.00-14.00	Lunch	

Session 4. Skötsel av träd

Målsättningar:

1. Att kunna bedöma när skötselåtgärder lämpligen sätts in för specifika gamla träd eller omgivande mark
2. Att kunna ge enklare vägledning för lämplig skötsel av gamla träd.

Metoder:

Video

Diskussion

Grupparbete

Tid	Innehåll	Vem?
14.00	Introduktion till sessionen Skötsel av gamla träd	Kursledaren
14.00-14.15	Övning 4: Fakta om rötter 'sant eller falskt' Faktalista och figurer angående rötter. Påstående om rötter är utspridda i kurslokalen på blädderblockspapper och deltagarna ska försöka hitta de rätta svaren. Kan göras parvis.	Kursdeltagarna
14.15-14.25	Resultat och återkoppling	Kursledaren
14.25 2 min	Var har skyddsvärda träd sina ursprung? Kort introduktion.	Kursledaren
14.30-14.45	Övning 5: Växtätare eller naturkatastrofer? Dela gruppen i 3 mindre grupper och ge varje grupp en fråga. Avsätt 5-7 minuter för diskussion i gruppen och skriv sedan ner de olika diskussionernas huvudpunkter på blädderblock el. dyl.	Kursdeltagarna
14.45-15.10	Problem och frågor relaterade till skötsel. Video/presentation av möjligheter/idéer för skötselinsatser gällande omgivande mark/frihuggning	Kursledaren sköter presentationen med hjälp av videoclips
15.10-15.50	Övning 6: Diskutera i små grupper olika sköselförslag för ett träd (visas på bild) och redovisa sedan till den stora gruppen. Inkludera tid för fikapaus i diskussionen.	Små grupper om 3 eller 4 – gör gärna en omgruppering. Varje träd illustrerar ett problem/en lösning. Ex. ett dött träd, ett som behöver frihuggas, ett med kraftigt rötangrepp, ett som växer ut över en picnic-yta/P-plats/stig, ett med förskjuten tyngdpunkt/obalans etc.
15.50-16.10	Film om beskärning följt av sammanfattning av skötselsessionen	Film och kursledaren.

Session 5. Slutsatser och avrundning

Målsättningar:

1. Att ge deltagarna en sista möjlighet att kommentera eller ställa frågor
2. Att ge deltagarna information om var ytterligare hjälp eller information kan hittas
3. Att få kursutvärdering från deltagarna

Methods:

Öppen frågestund

Dela ut kursmaterial/USB-minnen

Kursutvärderingsblanketter

Timing	Content	Who
16.10-16.20	Frågestund, kurssammanfattning. Återkoppla till listan över förväntningar på kursen och gå igenom denna med deltagarna.	Kursledare & kursdeltagare
16.20-16.25	Skydd och lagstiftning. Om tid finns, visa filmen om riskhantering.	Kursledaren
16.25-16.30	Var kan man hitta ytterligare information. Dela ut kursintyg medan deltagarna fyller i kursutvärderingsblankett.	Kursledaren & kursdeltagarna
16.30	Kursen avslutas	